

Utviklingen i uføretrygd per 31. mars 2021

Notatet er skrevet av Jostein Ellingsen, jostein.ellingsen@nav.no, 7.5.2021.

Sammendrag

Per mars 2021 var det registrert 359 900 mottakere av uføretrygd¹. Det var en økning på 2 400 personer (0,7 %) siden utgangen av forrige kvartal. Sammenlignet med samme tidspunkt i fjor var det en økning på 4 700 personer (1,3 %).

Antall mottakere av uføretrygd som andel av befolkningen mellom 18 og 67 år, var på 10,5 prosent per mars 2021. Andelen uføre økte med 0,1 prosentpoeng siden utgangen av forrige kvartal. Sammenlignet med samme tidspunkt i 2020 økte andelen også med 0,1 prosentpoeng.

I løpet av 1. kvartal 2021 kom det om lag 8 000 nye uføretrygdde, mens 5 600 sluttet å motta uføretrygd. Det tilsvarer en netto tilgang på 2 300 uføretrygdde det siste kvartalet. Til sammenligning var nettoøkningen i samme kvartal for ett år siden på 3 000 personer. For to år siden var den på 4 000 personer.

De fleste nye uføretrygdde har en fortid som mottaker av arbeidsavklaringspenger. Andelen som kom fra AAP i løpet av 1. kvartal 2021 var på 65 prosent. Den nokså lave andelen som har overgang fra AAP til uføre skyldes at personer som nærmet seg slutten av AAP-perioden fikk forlenget den på grunn av midlertidige endringer i AAP-regelverket under koronakrisen.

Sammenlignet med samme tidspunkt i fjor var det en økning i uføreandelen i alle aldersgrupper fra 20 til 54 år. Vi observerer en nedgang for de over 60 år. For 18-19-åringene og 55-59-åringene var det samme andel. I løpet av det siste kvartalet var det kun mindre endringer i uføreandelen i de ulike aldersgruppene, der vi observerer en økning for 40-59-åringene og stort sett samme andel for de andre aldersgruppene.

Per mars 2021 var det flest uføre i prosent av befolkningen i fylkene Agder (14,2 %), Nordland (14,0 %) og Innlandet (13,8 %), mens det var færrest i Oslo (6,2 %). Sammenlignet med samme tidspunkt i 2020, økte den aldersstandardiserte uføreandelen i alle fylker foruten i Viken, der andelen var stabil. Økningen var størst i Nordland og Agder med 0,3 prosentpoeng.

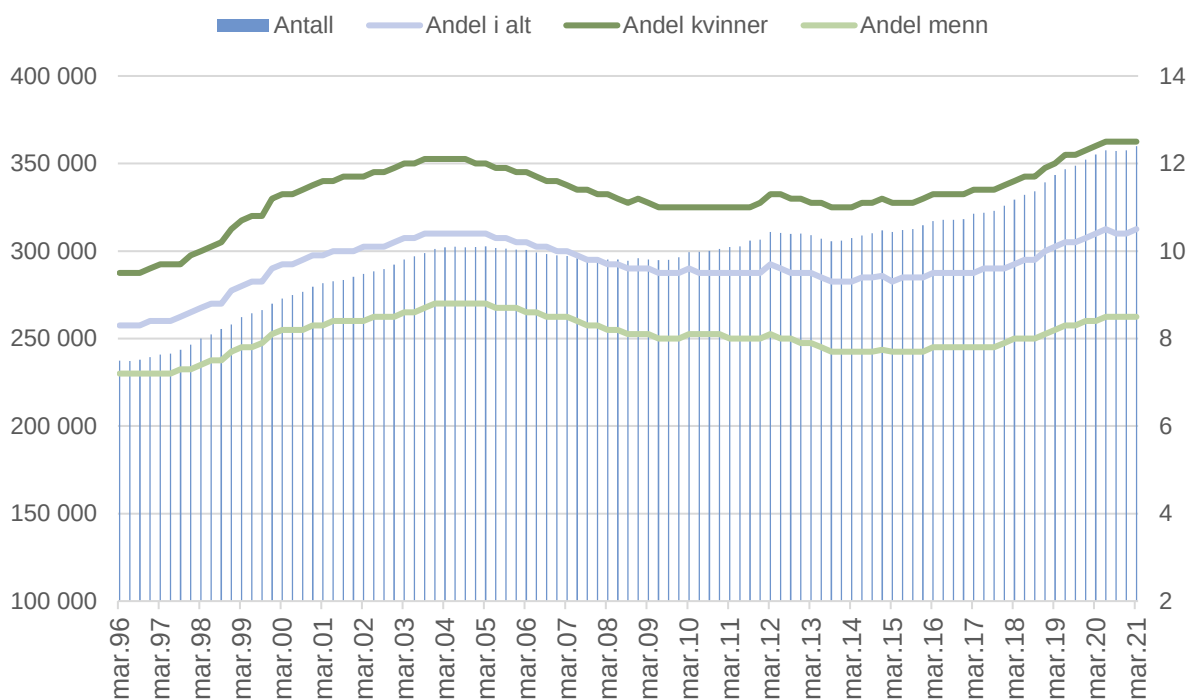
Andelen uføretrygdde i jobb var ved utgangen av året på 17,4 prosent. Det var en nedgang på 0,7 prosentpoeng sammenlignet med ett år tidligere. Andelen uføretrygdde i jobb viste en nedadgående trend gjennom 2020.

¹ «Uføretrygd skal sikre inntekt til personer som har fått inntektsevnen varig nedsatt med minst halvparten på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Uføretrygden tilsvarer 66 prosent av tidligere inntekt, dvs. gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste kalenderårene forut for uføretidspunktet» (Prop. 1S 2019-2020:198).

Økning i antall uføre over tid

Figur 1 viser antall personer med uføretrygd² og som andel av befolkningen i perioden mars 1996 – mars 2021. Ved utgangen av mars 2021 var det 359 900 personer som mottok uføretrygd. Det utgjorde 10,5 prosent av befolkningen i alderen 18–67 år. Andelen gikk opp med 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal og sammenlignet med samme tidspunkt i 2020, økte uføreandelen med 0,1 prosentpoeng. Andelen uføretrygdde kvinner var ved utgangen av mars på 12,5 prosent. For menn var andelen på 8,5 prosent. På ett år har det vært en økning på 0,1 prosentpoeng både for kvinner og for menn. Sammenlignet med utgangen av forrige kvartal, var uføreandelen for kvinner og menn uendret.

Figur 1. Mottakere av uføretrygd i antall (venstre akse) og som andel av befolkningen 18-67 år* (høyre akse). Kjønn. Per kvartal 31.03.1996-31.03.2021.

* Antall uføretrygdde og antall personer i befolkningen 18-67 år: Vi teller 11/12 av 18-åringene og 1/12 av 67-åringene. Dette skyldes at en person ikke kan bli uføretrygd før måneden etter fylte 18 år, og blir alderspensjonist senest måneden etter fylte 67 år. Nedre aldersgrense for uførepensjon ble hevet fra 16 til 18 år fra 1.1.1998.

Kilde: NAV

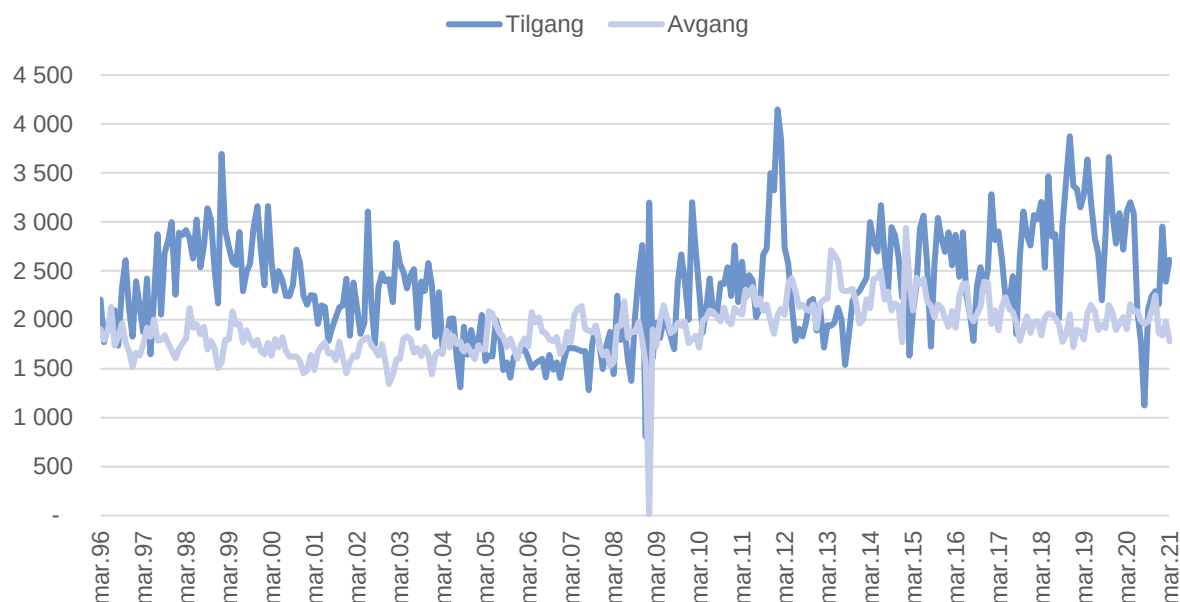
² I den offisielle statistikken over personer med uføretrygd, teller vi personer med løpende utbetaling av uføretrygd i alderen 18-67 år.

Utviklingen i løpet av 1. kvartal 2021

Figur 2 viser den månedlige utviklingen i hvor mange som har startet og hvor mange som har sluttet å motta uføretrygd siden mars 1996³. Vi ser at den månedlige tilgangen og avgangen varierer mye over tid.

Trenden med lavere vekst i tilgangen fortsetter i 2021. I løpet av 1. kvartal 2021 kom det 8 000 nye uføretrygdede. Det er om lag 1000 færre mottakere enn i samme periode året før. Samtidig observerer vi at avgangen i løpet av kvartalet også er lavere i 2021 sammenlignet med 2020.

Figur 2. Tilgang og avgang* av personer (18-67 år) med uføretrygd. Per måned. 1996 – 2021. Antall

* På grunn av omlegging til nytt saksbehandlingssystem og datavarehus, er tilgang/avgang rundt årsskiftet 2008-2009 mangelfull. For tilgangen bør man være klar over at det var få nye uføre i desember 2008 og svært høy tilgang i januar 2009 på grunn av denne omleggingen.

Kilde: NAV

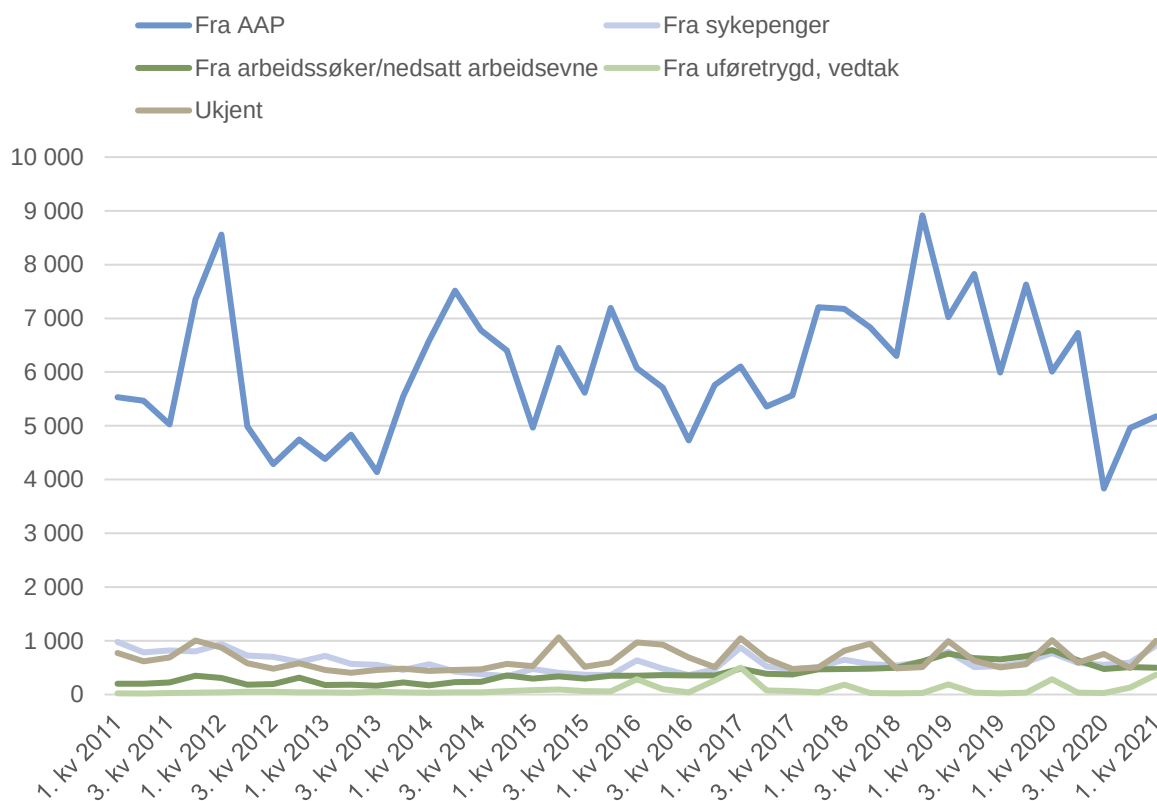
Fra hvilke ordninger kommer de uføre?

Utviklingen i uføretrygd henger sammen med utviklingen i bruk av andre helserelaterte ytelser, spesielt arbeidsavklaringspenger (AAP), men også utviklingen i sykepenges og personers uten særlig tilknytning til arbeidslivet (ukjent-kategorien). Hovedmålet med AAP er å avklare arbeidsevnen og få flere mottakere i jobb. Hvis arbeidsevnen er varig nedsatt, kan uføretrygd innvilges. Figur 3 viser den kvartalsvise utviklingen i antall nye uføretrygdede etter tidligere ytelsesstatus.

³ Se vedlegg for spesielle forhold mellom tilgang og avgang

Den kvartalsvise tilgangen styres i stor grad av nye uføremottakere som kommer fra arbeidsavklaringspenger og vi ser at det er variasjoner fra kvartal til kvartal (figur 3 og 22). Variasjonen i AAP-andelen skyldes hovedsakelig regelverksendringer og saksbehandlingen av AAP-saker, som slik sett får stor betydning for tilgangen til uføretrygd. Sammenlignet med samme kvartal de siste årene, gikk antallet fra AAP ned i 1. til 3. kvartal, mens antallet i 4. kvartal gikk opp. I løpet av 1. kvartal 2021 fortsetter antallet å øke noe.

Figur 3. Status forut for uføretrygd, blant nye mottakere av uføretrygd (18-67 år). Per kvartal. 2011 – 2021. Antall

Kilde: NAV

I løpet av 1. kvartal 2021 var andelen av de nye uføretrygdde som kom fra AAP på 65,1 prosent. Sammenlignet med samme kvartal i 2020, var det en nedgang på 2,4 prosentpoeng. Nedgangen i andelen fra AAP skyldes delvis at personer som nærmet seg slutten av AAP-perioden fikk forlenget ytelsen og at disse etter hvert har fått lengre varighet (Grønlien 2021).

Mot slutten av 2011, starten av 2012 og våren/sommeren 2014 og høsten 2015 var det spesielt høy tilgang til uføretrygd. Disse toppene kan i stor grad knyttes til avklaringen av de som i 2010 ble overført fra tidligere ordninger (attføringspenger, rehabiliteringspenger, tidsbegrenset

uførestønad) til AAP, og hvor mange personer som etter hvert fikk innvilget uføretrygd (Kann og Kristoffersen 2013). Antallet som gikk fra AAP til uføretrygd var høyt også i 2017 og i 2018.

I 2010 ble 162 300 personer overført til arbeidsavklaringspenger fra de tre ordningene som AAP erstattet (Lande 2014). Det ble i den forbindelse innført overgangsregler. Avklaring og behandling av disse sakene inngikk i det løpende arbeidet ved NAV-kontor og forvaltningsenheter i NAV. Høsten 2011 skilte seg likevel ut fordi det var særlig mange overgangsvedtak fra tidsbegrenset uførestønad som ville løpe ut i desember 2011.

Gjennomgangen av sakene medførte at mange ble vurdert å ha varig nedsatt arbeidsevne, noe som igjen medførte særlig mange nye uføre i 4. kvartal 2011 og 1. kvartal 2012. 45 000 av de som ble overført fra de tidligere ordningene mottok fortsatt ytelsen våren 2014, og passerte dermed fire år med arbeidsavklaringspenger. Mange av disse fikk i 2014 og 2015 innvilget uføretrygd (Sørbo og Ytteborg 2015). Noen av disse fikk innvilget ett års utsettelse fordi NAV ønsket å prøve ut arbeidsevnen ytterligere, men for mange lyktes ikke dette og disse personene fikk innvilget uføretrygd i 2016.

Utviklingen 1. kvartal

Tabell 1 gir en oversikt over hvilken status de nye mottakerne av uføretrygd i løpet av 1. kvartal 2021 hadde i NAVs registre to måneder forut for innvilgelse av uføretrygd⁴. 65,1 prosent av de nye uføretrygdene hadde en periode som AAP-mottaker før de fikk innvilget uføretrygd.⁵

Tabell 1. Nye uføretrygdene (18-67 år) og registerstatus to måneder forut for uføretrygd. 1. kvartal 2021. Prosent

	N=	I alt	18-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65-66
Sykepenger	911	11,5	1,4	1,0	4,6	9,1	13,0	20,6	26,7
AAP	5 176	65,1	50,3	79,6	74,8	65,4	66,5	61,8	39,9
Arbeidssøker/ Nedsatt arbeidsevne	500	6,3	10,4	12,5	8,4	6,9	5,0	3,7	2,2
Uføretrygd, vedtak	365	4,6	-	-	4,0	6,2	5,1	3,7	6,6
Uoppgitt	999	12,6	37,3	4,3	8,3	12,4	10,4	10,3	24,5
I alt, antall	7 951		509	416	1 111	1 732	2 541	1 279	363
Prosent av totalen			6,4	5,2	14,0	21,8	32,0	16,1	4,6

Kilde: NAV⁶

⁴ Se vedlegg for forklaring

⁵ Disse tallene sier imidlertid ikke noe om hvor lenge de har mottatt AAP.

⁶ Se Statistikknotatet for desember 2019 for tilsvarende tabell

For de yngste (18-24 år) kan den lave andelen som kom fra AAP (50,3 %) skyldes overrepresentasjon av personer med alvorlige funksjonsnedsettelse og andre alvorlige sykdommer. Vi ser at det var mindre vanlig for yngre mottakere i alderen 18-29 år med overgang fra sykepengen (1,4 og 1,0 %). Dette skyldes trolig lav arbeidstilknytning blant de yngre, som gjør at de ikke har rett til sykepenge.

For mange av de yngste nye uføretrygdete er helseproblemene antagelig så alvorlige at arbeidsavklaring er lite aktuelt. Vi ser at 37,3 prosent kom fra statusen «uoppgitt»⁷. Vi ser også at andelen med overgang fra AAP avtar etter fylte 39 år, men at andelen som kommer rett fra sykepenge øker med alderen. Samlet sett kom 11,5 prosent av de nye uføretrygdete rett fra sykepenge. For de to eldste aldersgruppene vil det være flere som ikke blir vurdert som aktuelle for å gå inn i et arbeidsavklaringsløp, som regel som følge av alvorlighetsgraden av sykdommen (20,6 og 26,7 %). I den eldste aldersgruppen er det også mange nye uføre som kommer fra «uoppgitt» (24,5 %).

4,6 prosent av de nye uføretrygdete i løpet av 1. kvartal 2021 har gått inn og ut av uføreordningen som følge av for høye inntekter på grunn av arbeidstilknytning (uføretrygd, vedtak). Det vil si at de ikke har mottatt en utbetaling av uføretrygd for en kortere periode⁸.

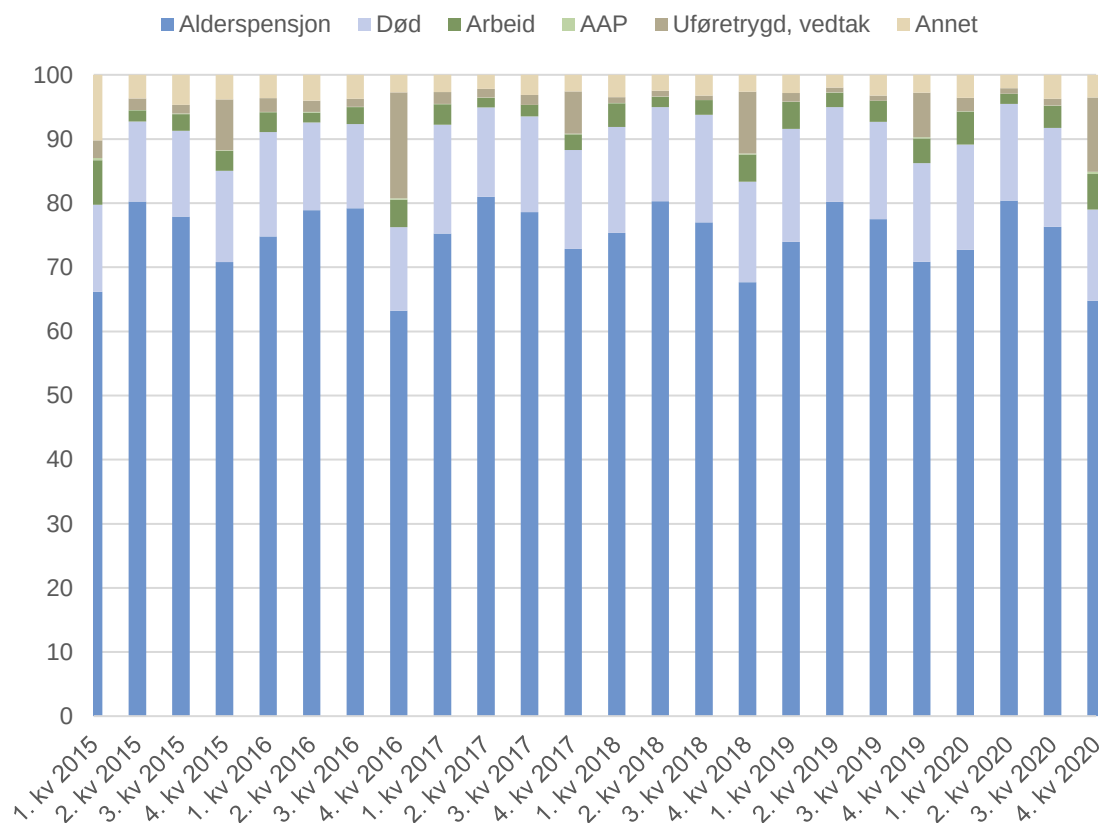
⁷ Uoppgitt er personer vi ikke finner i våre registre, det kan være fordi de er privat forsørget, under utdanning, hjemmeværende eller har arbeidet som selvstendig næringsdrivende.

⁸ Personen har et uførevedtak, men har ingen utbetaling av uføretrygd.

Avgangsårsaker – hva skjer etter avgang fra uføretrygd?

De fleste som avslutter uføretrygden har overgang til alderspensjon eller dør, og disse to faktorene er relativt stabile over tid. Alderssammensetningen i befolkningen og blant de uføre er forhold som vil kunne påvirke dette.

Figur 4. Avgang fra uføretrygd og status 2 måneder etter*. Per kvartal. 2015 – 2020. Prosent

* Vi antar at registreringer av opplysninger og presisjonen av statistikkopplysninger i AA-registeret, samt måletidspunktet på to måneder etter avgang, trolig ikke fanger opp alle uføretrygdte med et arbeidsforhold.

Kilde: NAV

Blant de som sluttet å motta uføretrygd i løpet av 4. kvartal 2020, gikk 64,8 prosent over til alderspensjon, 6,0 prosentpoeng lavere enn samme kvartal i 2019. Avgangen til alderspensjon henger blant annet sammen med størrelsen på alderskullene, men også dødeligheten. Overgangen til alderspensjon har normalt sett vært høyest i 2. kvartal, da det er flest fødsler på våren og tidlig sommer (se ssb.no/befolkning). 14,2 prosent av de som avsluttet uføretrygd i 4. kvartal 2020 døde⁹, 1,2 prosentpoeng lavere enn samme kvartal i 2019.

⁹ Andelen av uføreavgangen som skyldes død varierer ganske mye etter alder: Andelen er høy for de yngste. Den faller fram mot slutten av 30-årene, for så å stige jevnt fram mot 67 år.

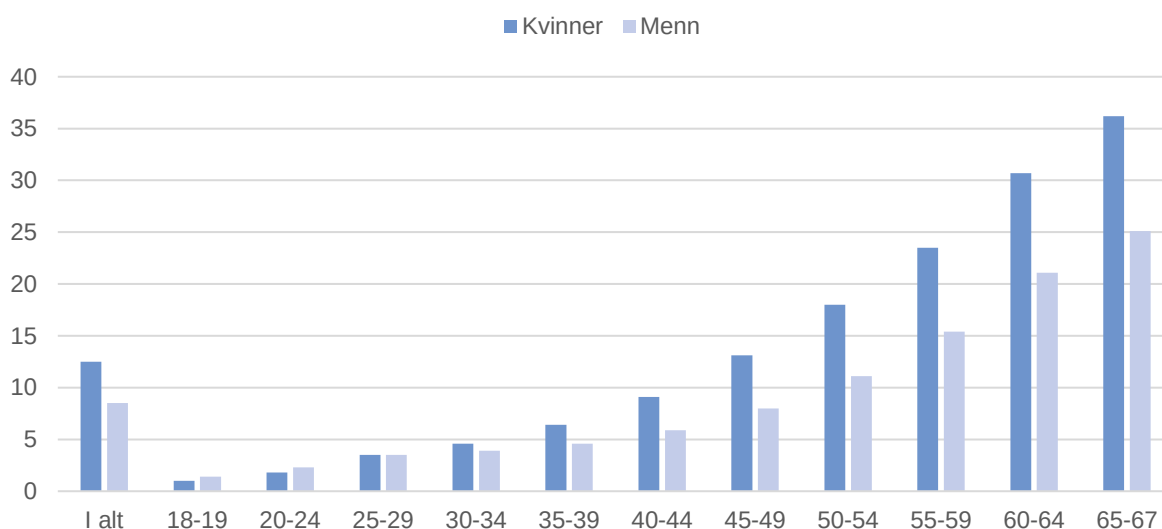
Det er også noen som har avgang fra uføretrygd som følge av for høye inntekter ved siden av uføretrygden. Disse personene havner i statusen «uføretrygd, vedtak». Siden uføretrygd beregnes som en «årsytelse» ser vi at det er flere som faller ut av «ytelsestillingen» mot slutten av året og avgangen til uføretrygd ser derfor ut til å være høyest da. I 4. kvartal 2020 var denne andelen på 11,6 prosent, opp 4,6 prosentpoeng sammenlignet med samme kvartal i 2019.

Overgangen til jobb varierer også over tid. Avgangen til jobb var på 5,5 prosent i 4. kvartal 2020. Det var en økning på 1,6 prosentpoeng sammenlignet med samme kvartal året før. Overgangen til jobb for personer med uføretrygd henger sammen med forholdene på arbeidsmarkedet og helsen til den uføretrygdede.

Flere uføretrygdde kvinner enn menn

Figur 5 viser at det er flere kvinner enn menn som mottar uføretrygd. Vi ser også at uføretilbøyeligheten øker kraftig med alderen. Til sammenligning kjenner vi igjen dette bildet fra de andre helserelaterte ytelsene sykepengen og arbeidsavklaringspengen, der vi også ser at det er flere kvinnelige enn mannlige mottakere, samt flere eldre enn yngre mottakere (Kalstø og Kann 2018).

Figur 5. Uføre som andel av befolkningen etter kjønn og alder (18-67 år) per 31.03.2021. Prosent

Kilde: NAV

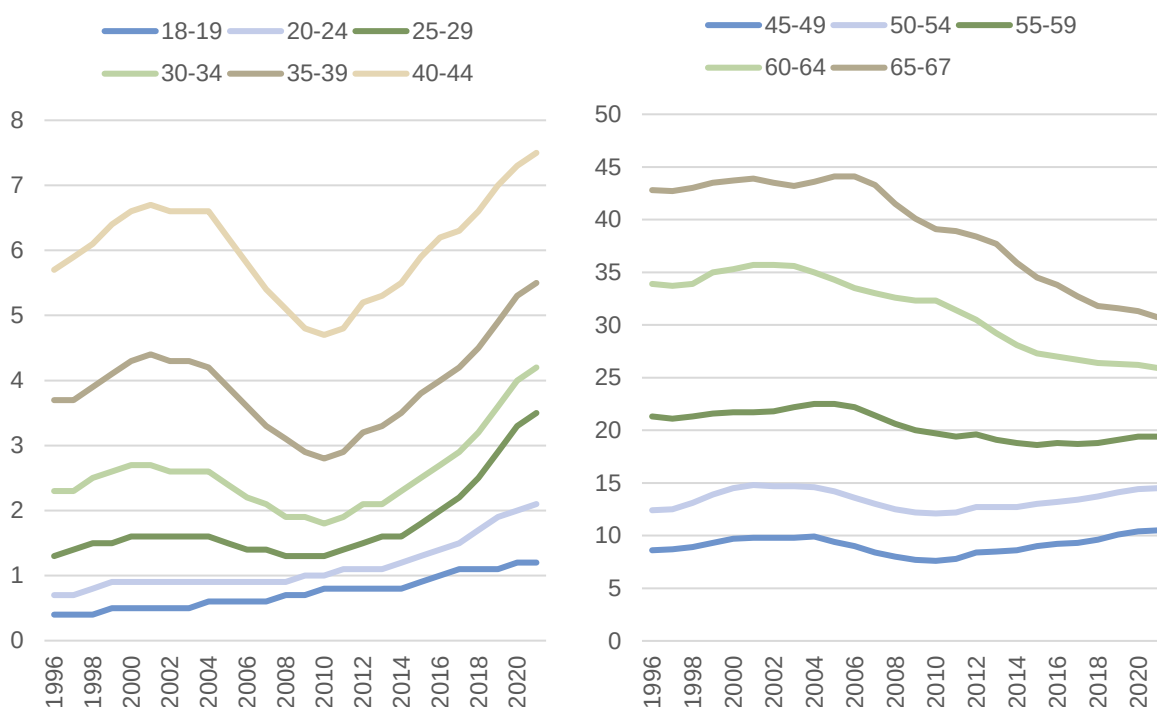
Andelen uføretrygdde kvinner i befolkningen var på 12,5 prosent (210 100 kvinner), mens tilsvarende andel for menn var 8,5 (149 800 menn). Over tid har uføreandelen økt mer for kvinner enn for menn (figur 1). Andelen uføre kvinner har siden utgangen av 2020 vært på sitt

høyeste. Som andel av befolkningen var det per mars 2021 flere uføretrygdde kvinner enn menn i alle aldersgrupper over 30 år. Uføreandelen er lik for kvinner og menn for aldersgruppen 25-29 år.

Flere yngre og færre eldre uføremottakere over tid

Uføreandelen var per mars 2021 på 10,5 prosent og økte med 0,1 prosentpoeng sammenlignet med samme tidspunkt i 2020.

Figur 6. Uføre etter alder som andel av befolkningen (18-67 år). Per 31.03.1996 – 31.03.2021*

*Befolkningen 18-67 år: Vi teller 11/12 av 18-åringene og 1/12 av 67-åringene. Dette skyldes at en person ikke kan bli uføretrygdet før måneden etter fylte 18 år, og blir alderspensjonist senest måneden etter fylte 67 år. Nedre aldersgrense for uførepensjon ble hevet fra 16 til 18 år fra 1.januar 1998.

Kilde: NAV

Sammenlignet med for ett år siden økte uføreandelen for alle aldersgrupper mellom 20 og 54 år, men gikk ned for de over 60 år. Andelen var lik for 18-19-åringene og 55-59-åringene. Andelen økte mest for 25-44-åringene med 0,2 prosentpoeng.

Siden 1996 har uføreandelen økt med 2,2 prosentpoeng. Andelen har gått ned for aldersgruppene over 55 år, parallelt med at andelen uføre i alderen 18-54 år har økt. Nedgangen for aldersgruppene over 55 år har bidratt til at uføreandelen i alt har holdt seg forholdsvis stabil

over tid¹⁰. Utviklingen i uføreandelen over tid er også påvirket av perioden med tidsbegrenset uførestønad (2004–2010) og deretter innføringen av arbeidsavklaringspenger 1. mars 2010.

Den langsiktige trenden er at andelen uføretrygdete har utviklet seg forskjellig etter alder. For de eldste startet nedgangen på midten av 2000-tallet, men for de aller yngste har det vært en mer langsam vekst, og det er særlig økningen for 18-19-åringene som driver veksten for de under 30 år (Bragstad 2018). For aldersgruppa 25 til 55 år ser vi at utviklingen særlig er påvirket av ordningen med tidsbegrenset uførestønad og deretter innføringen av arbeidsavklaringspenger. Andelen falt i perioden 2004–2010, for så å øke igjen, og det siste året har altså andelen økt ganske mye.

I et lengre tidsperspektiv har uføreandelen gått ned for de eldre. Jacobsen (2018) viser at lavlønte, i større utstrekning enn høytlønte, blir uføretrygdet og at pensjonsreformen/AFP-reformen i privat sektor i 2011 ikke førte til flere uføretrygdete. Nedgangen i andelen med uføretrygd etter fylte 62 år har trolig sammenheng med underliggende trender som bedre helse, høyere utdanningsnivå, bedre fysisk arbeidsmiljø og mer positive holdninger til seniorer i arbeidslivet. Samtidig er det etter pensjonsreformen flere som har fått muligheten til å ta ut alderspensjon fra 62 år og det kan ha bidratt til nedgangen i uføreandelen.

Andre forhold som kan ha bidratt til en nedgang i uføreandelen for de eldste, kan være økt sysselsetting blant de eldre over tid. Ifølge Haga og Lien (2017) har sysselsettingen økt særlig mye for aldersgruppa 62-66 år i perioden fra 2009 til 2016 som følge av pensjonsreformen.

Jacobsen (2014, 2018) har også sett på hvilken innvirkning pensjonsreformen har hatt på bruken av helserelaterte ytelser, deriblant uføretrygd. Økonomisk vil det for den enkelte bruker ofte lønne seg å motta uføretrygd, men pensjonsreformen kan ha medført at noen personer som er mellom 62-67 år og har dårlig helse likevel ikke velger å søke om uføretrygd. Årsaken til dette kan være at de heller velger å ta ut alderspensjon, fordi «man slipper en omfattende søknadsprosess for å dokumentere tap av arbeidsevne, og der man på forhånd ikke kan være sikker på utfallet» (Jacobsen 2014:67).

Endringer i trygdeordningene påvirker utviklingen

Antall personer med uføretrygd økte kraftig fram til innføringen av tidsbegrenset uførestønad (TU) i 2004, for så å avta fram til og med første halvår 2010, da arbeidsavklaringspenger ble

¹⁰ Denne utviklingen reflekteres også i tilgangstallene, ved spesielt høye rater for de yngste og en fallende tendens for de eldste uføremottakerne (se vedlegg, figur 23).

innført. Etter det har det vært en økning i antall uføretrygdde, og da spesielt de siste årene. Under TU-perioden og fram til AAP, gikk uføreandelen ned, men etter innføringen av AAP og fram til i dag har andelen økt. Siden 1996 og frem til i dag har antall uføretrygdde i prosent av befolkningen (18-67 år) økt med 2,2 prosentpoeng. Siden utgangen av 2004 har andelen økt med 0,1 prosentpoeng.

Det var over 70 000 personer som mottok tidsbegrenset uførestønad i minst én måned fra ordningen ble innført i 2004 til den ble avviklet i 2010 (65 % av mottakerne var kvinner). En svært høy andel av disse fikk innvilget uføretrygd i etterkant, og per mars 2021 har 71 prosent uføretrygd, 7 prosent er døde og 15 prosent mottar alderspensjon. Om lag 90 prosent av alle tidligere TU-mottakere har mottatt eller mottar uføretrygd i ettertid. Det ser ut til at det var uføretrygdde mellom 20 til 59 år som var mest påvirket av ordningen med tidsbegrenset uførestønad (jf. figur 6 og 23)¹¹. Andelen uføretrygdde i denne aldersgruppen falt i perioden 2004 – 2010, for så å øke igjen etter dette. Tidspunktet for uføretrygd ble dermed utsatt med nær 6 år.

Økt uføreandel blant 18-29-åringene

Vi definerer unge uføretrygdde som mottakere av uføretrygd i alderen 18 til 29 år. Ved utgangen av mars 2021 var det om lag 21 000 personer i denne aldersgruppen. På ett år har det blitt 580 flere unge uføretrygdde. Det utgjør en vekst på 2,8 prosent.

Tabell 2. Unge uføre som andel av befolkningen (18-29 år). Per 31.03.2012 – 31.03.2021. Prosent

	I alt	18-19 år	20-24 år	25-29 år
2012	1,2	0,8	1,1	1,5
2013	1,3	0,8	1,1	1,6
2014	1,3	0,8	1,2	1,6
2015	1,4	0,9	1,3	1,8
2016	1,6	1,0	1,4	2,0
2017	1,8	1,1	1,5	2,2
2018	1,9	1,1	1,7	2,5
2019	2,2	1,1	1,9	2,9
2020	2,5	1,2	2,0	3,3
2021	2,6	1,2	2,1	3,5

*Befolkningsnevneren: Vi teller 11/12 av 18-åringene, da man kan få uføretrygd måneden etter man fyller 18 år.
Kilde: NAV

¹¹ Se også Bragstad (2018) som viser hvordan sammenslåingen av tidligere trygdeordninger har påvirket utviklingen i antall unge uføremottakere 18-29 år.

Andelen unge uføre i prosent av befolkningen i samme aldersgruppe var på 2,6 prosent per mars 2021 (2,4 prosent blant kvinner og 2,7 prosent blant menn)¹². Andelen unge uføretrygdde er på et historisk høyt nivå. Andelen har økt siden utgangen av 2020 med 0,1 prosentpoeng. Sammenligner vi med for 10 år siden, har andelen unge uføre økt med 1,4 prosentpoeng (11 500 personer). Av de unge, er det uføretrygdde i aldersgruppen 25-29 år som har økt mest det siste året (0,2 prosentpoeng). Tendensen til utflating for de yngste kan ha å gjøre med at andelen 18-19-åringer målt som tilgang per 1000 har gått ned med 0,5 prosentpoeng siste 2 år (figur 24).

Den sterke veksten i andelen unge uføre skyldes en kombinasjon av endringer i regelverk, helse og demografi siden begynnelsen av 1990-tallet (Bragstad 2018). Bragstad trekker særlig fram to faktorer som forklarer veksten til unge uføremottakere: «Den viktigste faktoren bak denne veksten er en stadig økende uføretrygding av 18-åringer, noe som ser ut til å skyldes flere barn og unge med psykiske lidelser» (s. 69). I tillegg til psykisk utviklingshemming, er medfødte misdannelser og kromosomavvik viktigste medisinske årsaker til at uføretrygd innvilges før fylte 20 år. Brage og Thune (2015) påpeker at siden midten av 1990-tallet har det imidlertid vært en spesielt sterk vekst blant de aller yngste som er uføretrygdet med andre psykiske lidelser innen autismespekteret.

Den andre viktige faktoren bak den observerte veksten i unge uføretrygdde er knyttet til innføringen av Tidsbegrenset uføretrygd i 2004 og dens utsettelse av tidspunktet for innvilgelsen av uføretrygd (Bragstad 2018).

Diagnosefordelingen til unge uføretrygdde

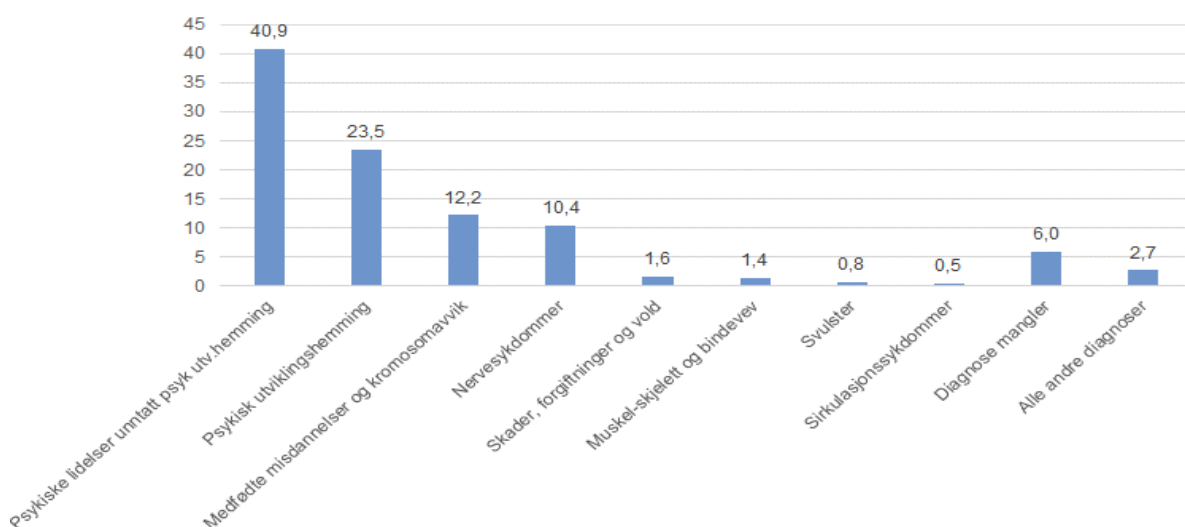
Diagnosefordelingen (per juni 2016) blant unge uføretrygdde viser at det var flest unge uføre med psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser¹³ (64,4 prosent), medfødte misdannelser og kromosomavvik (12,2 prosent) og sykdommer i nervesystemet (10,4 prosent). Videre var de mest brukte enkeltdiagnosene blant unge med uføretrygd «gjennomgripende utviklingsforstyrrelser», det vil si i hovedsak autisme og Aspergers syndrom (14,5 %). I denne figuren har vi skilt ut psykisk utviklingshemming fra psykiske lidelser og vi ser at gruppen utgjør 23,5 prosent.

¹² Dette utgjorde 9 500 uføretrygdde kvinner og 11 300 uføretrygdde menn.

¹³ De mest brukte enkeltdiagnosene under betegnelsen psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser er schizofreni, personlighets- og atferdsforstyrrelser, psykisk utviklingshemming og andre utviklingsforstyrrelser (jf. kapittel 5 i ICD-10).

Ulike former for utviklingshemming er også ofte angitt, både lett utviklingshemming (11,8 %) og psykisk utviklingshemming uten nærmere angivelse (7,1 %). Autisme og Aspergers syndrom tilhører hovedgruppen psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser, undergruppe nevroses og atferdsforstyrrelser. Utviklingshemming er en undergruppe av psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser (Ellingsen 2020).

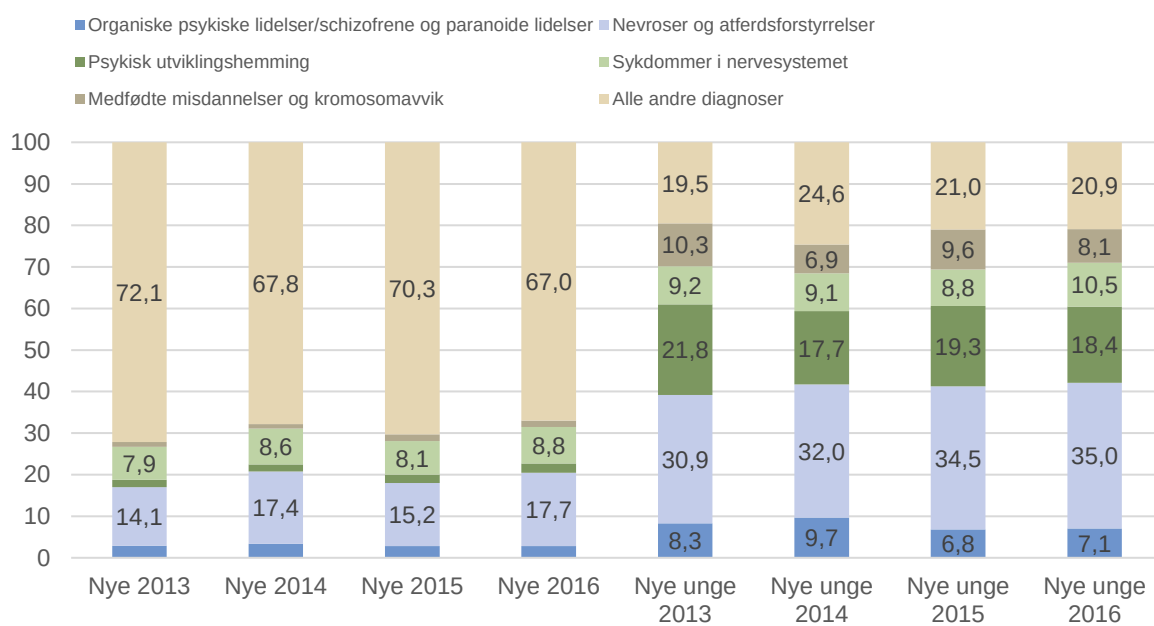
Figur 7. Antall mottakere av uføretrygd (18-29 år). Utvalgte diagnosegrupper. Prosent. 30.6.2016

Kilde. NAV

Figur 8 sammenligner diagnosefordelingen for alle nye uføretrygdde (venstre i figuren) 2013-2016 med nye unge uføretrygdde (høyre i figuren) i samme periode. Vi ser at unge uføretrygdde har en annen diagnosefordeling, der det for de nye unge uføretrygdde er nevroses og atferdsforstyrrelser som dominerer. Deretter psykisk utviklingshemming.

Figur 8. Antall nye mottakere av uføretrygd sammenlignet med nye unge uføretrygdde (18-29 år). Utvalgte diagnosegrupper. Prosent. 2013 – 30.6.2016.

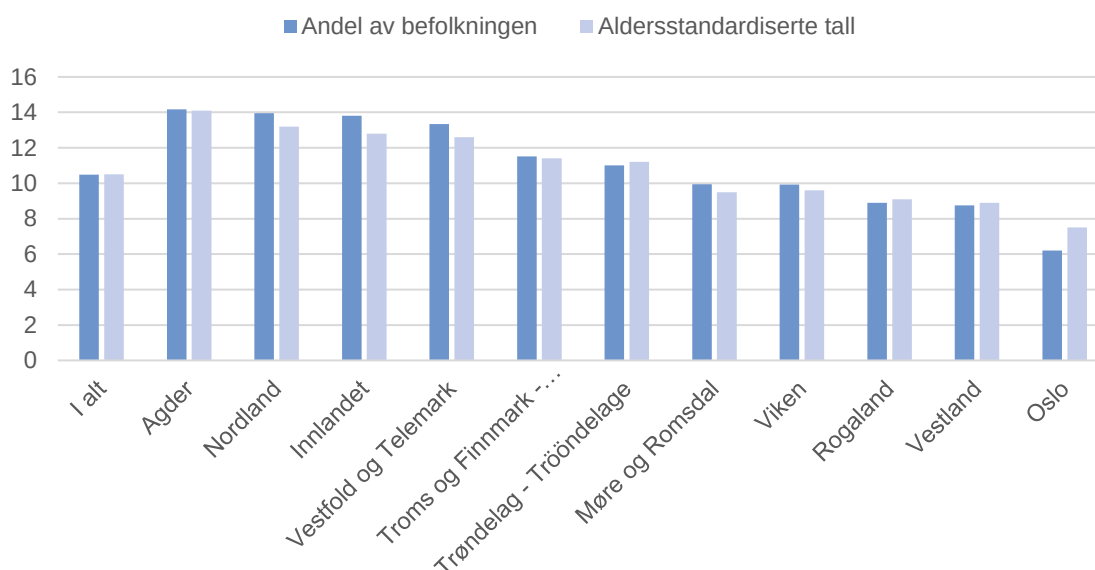

Kilde. NAV

Fylkesvise forskjeller i uføretrygd

I figur 9 viser vi antall uføre i prosent av befolkningen etter fylke, samt hvilken uføreandel fylket ville hatt dersom befolkningen i fylket hadde samme aldersfordeling som landsgjennomsnittet (aldersstandardiserte tall¹⁴) per mars 2021. Det var flest uføre i prosent av befolkningen i fylkene Agder (14,2 %), Nordland (14,0 %) og Innlandet (13,8 %), mens det var færrest i Oslo (6,2 %).

Figur 9. Andelen uføre (18-67 år) i fylket per 31.03.2021. Andel og aldersstandardisert andel. Synkende sortert etter andelen i fylket. Prosent

Kilde: NAV

De aldersstandardiserte tallene viser at forholdet mellom fylker endres noe når det korrigeres for alderssammensetningen i fylket. Blant annet får Oslo en høyere andel (1,3 prosentpoeng), mens spesielt fylkene Innlandet, Nordland og Vestfold og Telemark får en lavere uføreandel (henholdsvis -1,0, -0,8 og -0,7 prosentpoeng). Dette skyldes i hovedsak at Oslo har en yngre befolkning, mens en del fylker med høy uføreandel har en tilsvarende eldre befolkning. Likevel gjenstår det altså betydelige fylkesvise forskjeller også når det korrigeres for alder.

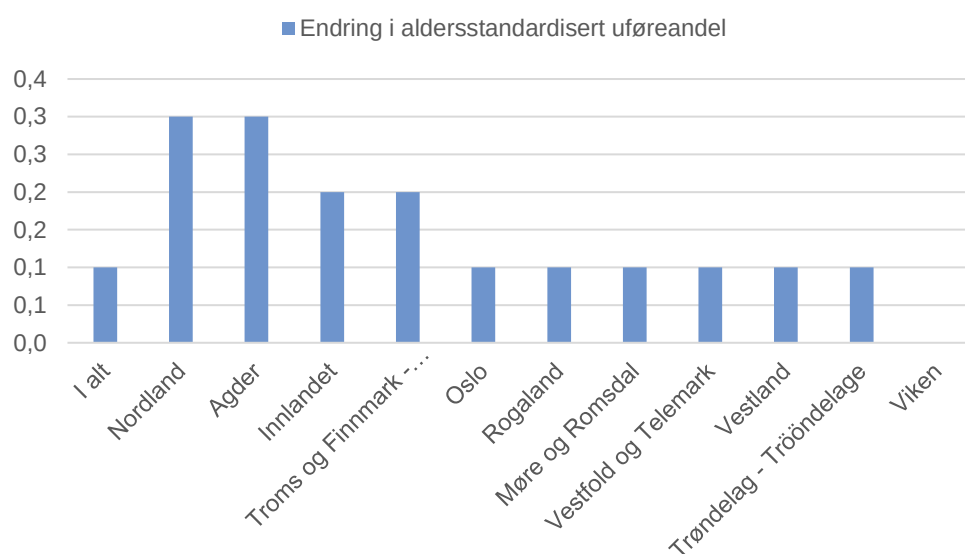
Det er flere grunner til at andelen uføretrygdde varierer geografisk. Studier har funnet positive sammenhenger mellom arbeidsledighetsnivå og overgangen til uføretrygd (bl.a. Bragstad og Hauge 2007, 2008), og tilgangen på egnet arbeid vil variere ganske sterkt mellom ulike

¹⁴ Det er den direkte metode for aldersstandardisering som benyttes etter 1-årig alder, og viser fordelingen (andelen) i det enkelte fylke om aldersfordelingen var som for landet. Figuren viser da en høyere eller lavere (evt. uendret) andel enn tallserien med «Andel av befolkningen». Se vedlegg for mer om aldersstandardisering.

regioner. Det er rimelig å tenke seg at et mer fleksibelt og variert arbeidsmarked i hovedstadsregionen er med på å trekke uføreandelen ned. Det kan også tenkes at lokale variasjoner i befolkningens utdanningsnivå påvirker uføreandelene.

Figur 10 viser endringen i den aldersstandardiserte uføreandelen det siste året, og som figuren viser har det vært en økning for de fleste fylker. I Nordland og Agder økte andelen med 0,3 prosentpoeng. I Viken var uføreandelen uendret.

Figur 10. Aldersstandardisert andel uføre (18-67 år) i fylket per 31.03.2020-31.03.2021. Sortert etter endring fra 2020. Prosentpoeng

Kilde: NAV

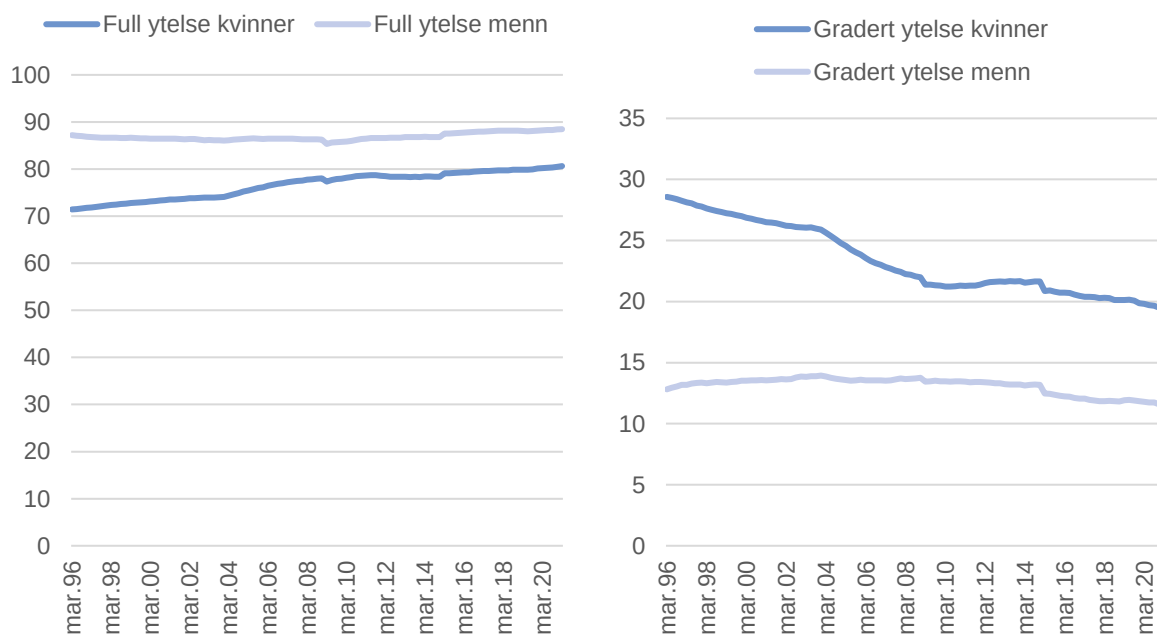
Utviklingen i andelen med full og gradert uføretrygd

I figur 11 har vi sett nærmere på utviklingen i uføregraden til uføretrygdde i perioden 1996 til 2021. Per mars 2021 var det 83,9 prosent som hadde full uføretrygd. I 1996 var samme andel på 78,3 prosent.

Vi observerer at det blir flere med 100 prosent uføretrygd over tid. En årsak til dette er at uføresammensetningen endrer seg. De fleste yngre nye uføre mottar full uføretrygd, mens de eldre (som oftest med gradert uføretrygd), går ut av ordningen.

Vi ser at det er vanligere for menn enn for kvinner å ha 100 prosent uføreytelse, og per mars 2021 var andelen menn med full ytelse på 88,5 prosent. Siden 1996 har andelen økt med 1,3 prosentpoeng. Per mars 2021 var andelen kvinner med gradert ytelse på 19,4 prosent. Andelen har siden 1996 avtatt med 9,2 prosentpoeng.

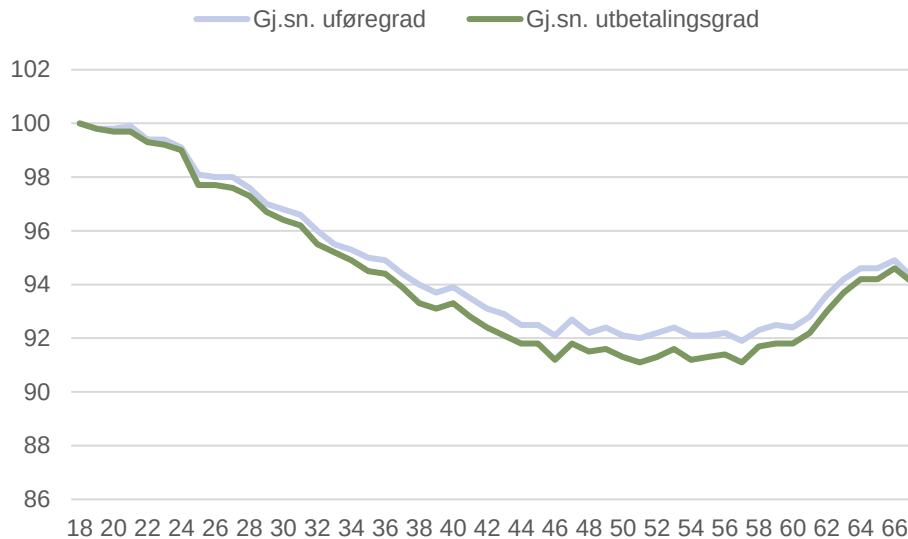
Figur 11. Andelen med full og gradert uføretrygd (uføregrad) per kvartal. 1996-2021. Kjønn. Prosent

Kilde: NAV

I figur 12 viser vi gjennomsnittlig uføregrad og utbetalingsgrad for hver aldersgruppe for hele uførepopulasjonen per mars 2021. Blant 18-24-åringene har så godt som alle mottakerne full uføregrad. Deretter synker den gjennomsnittlige uføregraden for hver aldersgruppe til den når en bunn og er på det laveste rundt 50-årsalderen. Deretter øker gjennomsnittsgraden.

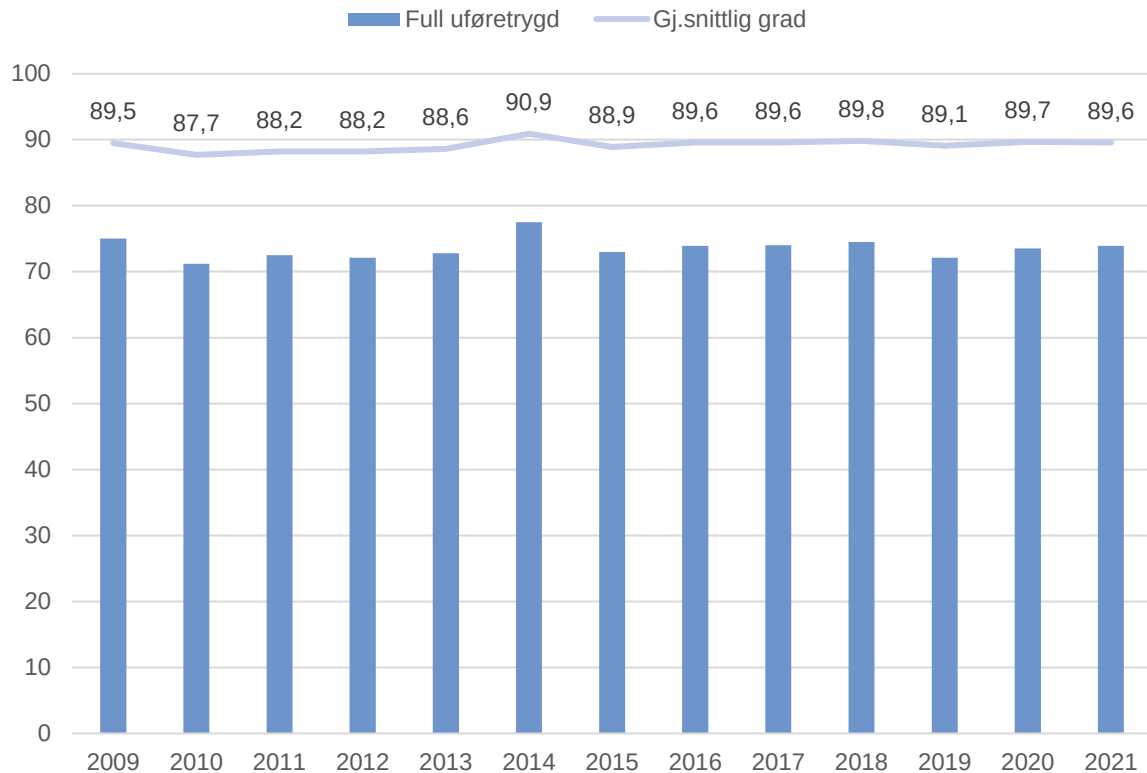
Figur 12. Gjennomsnittlig uføregrad og utbetalingsgrad etter ettårig alder. 18-67 år. Per 31.03.2021. Prosent

Kilde: NAV

I figur 13 viser vi utviklingen i andelen nye uføretrygdde med full uføretrygd og gjennomsnittlig grad. Per mars 2021 var denne på 89,6 prosent, noe som er ned 0,1 prosentpoeng siden utgangen av 2020. Andelen med full uføretrygd økte med 0,4 prosentpoeng.

Figur 13. Andelen nye uføretrygdde med full uføretrygd og gjennomsnittlig uføregrad. 2009 – 2021. Prosent

Kilde: NAV

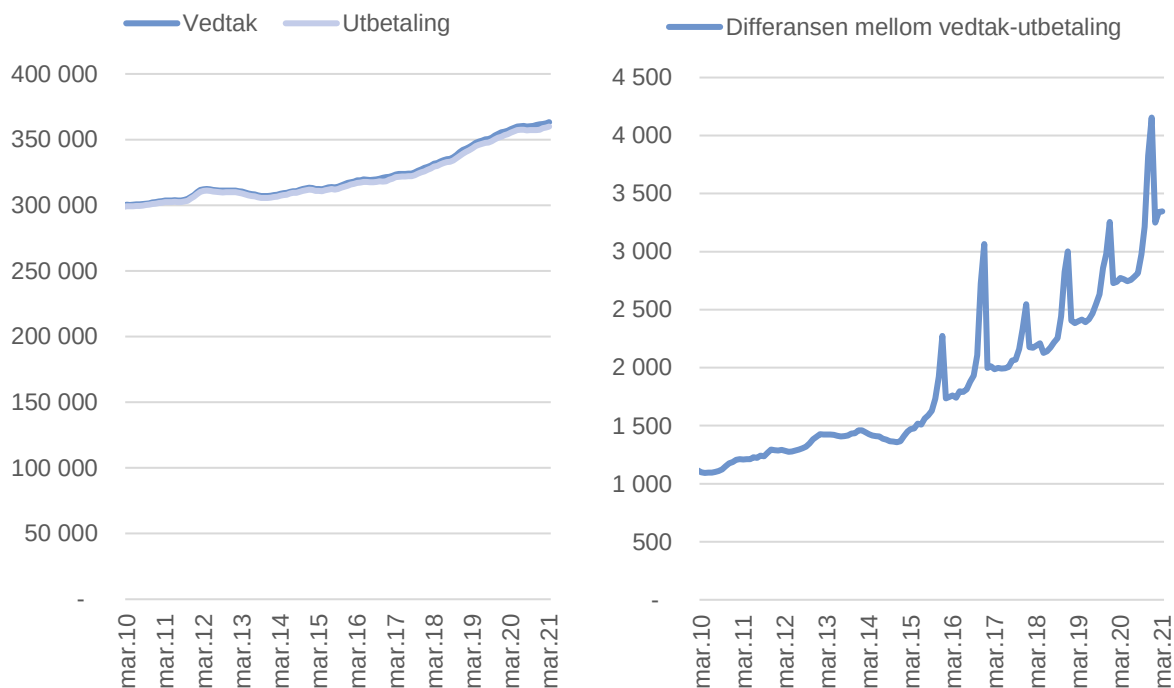
Andelen uføre registrert med et arbeidsforhold¹⁵

En uføretrygd kan ha et løpende vedtak, men ikke nødvendigvis en utbetaling, noe som ofte følger av for høye inntekter ved siden av uføretrygden. Figur 14 viser differansen mellom hvor mange som har et vedtak og hvor mange som har en løpende utbetaling av uføretrygd. I perioden 2009 til 2015 var det hver måned 1 000 til 1 500 flere uføretrygdde med et vedtak enn med en utbetaling. Etter endringen av uføreregelverket i 2015 har denne differansen økt, og avstanden mellom vedtak og utbetaling var spesielt stor i desember 2016, 2018, 2019 og

¹⁵ Andelen med et arbeidsforhold måler vi ved å koble uføreregisteret mot Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret) med en forsinkelse på 3 måneder. Fra 1. januar 2015 ble a-melding innført. All rapportering om inntekt, arbeidsforhold og skattetrekk ble da samlet i én elektronisk melding (a-meldingen). Dette skaper da et brudd i tidsserien og påvirker arbeidsforhold fra og med oktober 2014. Fra og med januar 2015 benytter vi utbetalingsgrad som datakilde istedenfor «ordinær» uføregrad. Ved å benytte utbetalingsgrad, blir det noen flere uføretrygdde i denne gruppen enn ved å benytte «ordinær» uføregrad.

2020. Per mars 2021 var det nær 3 300 flere uføretrygdde med vedtak enn ytelse. Dette forholdet er viktig for å forstå hvor mange uføre som jobber og/eller har inntekter.

Figur 14. Antall uføre (18-67 år) med vedtak og ytelse og differansen mellom vedtak-ytelse. Per måned. 31.03.2010– 31.03.2021. Prosent

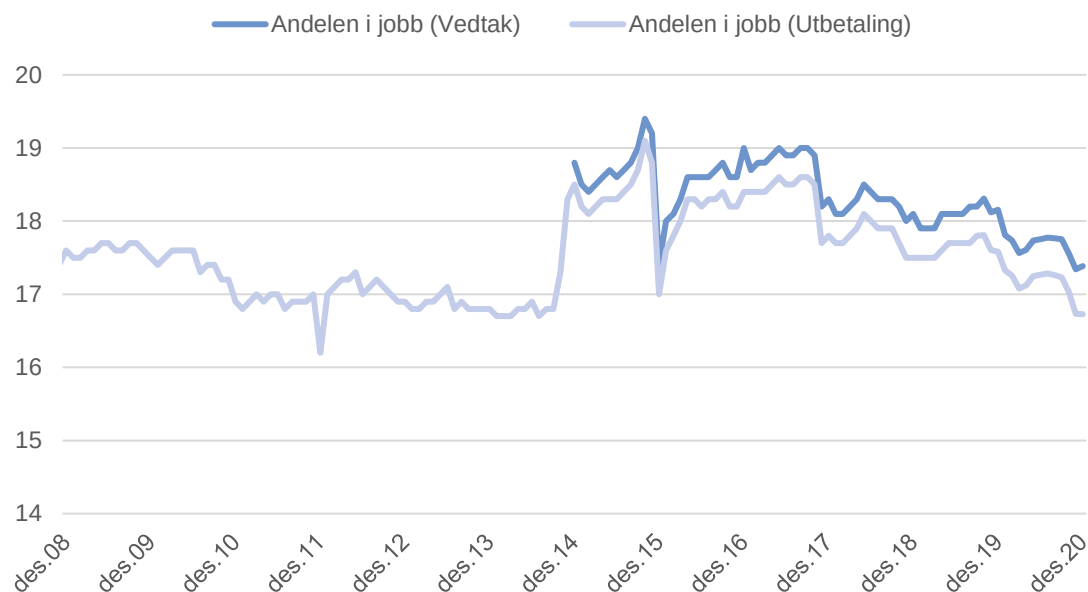

Kilde: NAV

Utviklingen i 2020 var spesiell. Da kom G-reguleringen av ytelsen først i september måned, mot normalt i mai. Årsaken til dette var Koronapandemien. Vi har rettet uførevetdakt og tilbakeført vedtak med utbetaling til å gjelde for perioden mai-september. Dette har medført at antallet uføretrygdde er endret noe for perioden mai-august. Rekjøringen har også påvirket tilgangen for månedene mai-august, samt avgangen for månedene juni-august.

I figur 15 viser vi en månedlig tidsserie fra 2008 til 2020 på hvor mange uføretrygdde som er registrert med et arbeidsforhold i Aa-registeret, der vi også inkluderer alle uføretrygdde som har et vedtak, slik at vi får to tidsserier med antall uføretrygdde i jobb.

Figur 15. Andelen uføre (18-67 år) registrert med et arbeidsforhold (vedtak og utbetaling). Per måned. 1.1.2008 – 31.12.2020. Prosent

Kilde: NAV

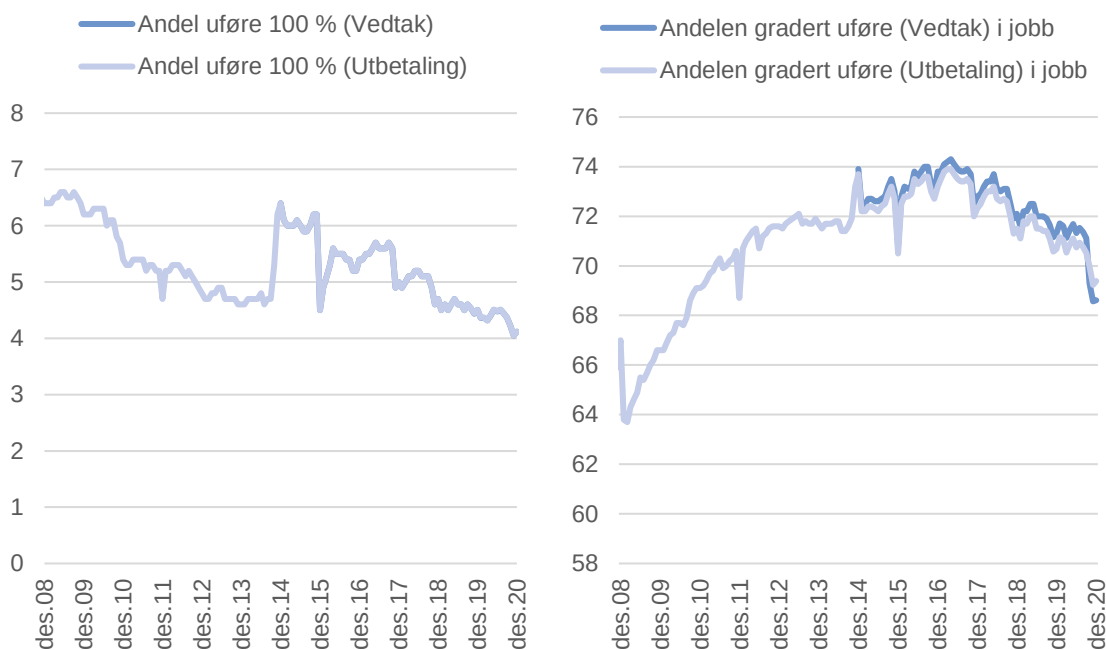
Per desember 2020 var det 361 700 personer med et uførevedtak. Av disse hadde 357 600 en uføretrygd med utbetaling. Av de med et uførevedtak, var andelen registrert med et arbeidsforhold på 17,4 prosent. Dette var en nedgang på 0,7 prosentpoeng på ett år. Andelen med en utbetaling var på 16,7 prosent¹⁶, noe som utgjør en nedgang på 0,9 prosentpoeng.

¹⁶ Se vedlegg for kommentarer knyttet til datakvalitet.

Forskjeller mellom full og gradert ytelse og andelen i jobb

Figur 16 viser forskjellen på andelen i jobb med hensyn til uføregrad og forskjellen mellom vedtak og utbetaling. Vi ser at uføretrygdde med gradert ytelse (figur høyre) jobber mer enn uføretrygdde med full grad (figur venstre).

Figur 16. Andelen uføre (18-67 år) registrert med et arbeidsforhold. Full og gradert uføreytelse. Vedtak-ytelse. Per måned. 1.1.2008 – 31.12.2020. Prosent

Kilde: NAV

Per desember 2020 hadde 288 700 personer et vedtak med full uføretrygd, og nær alle (288 500) hadde full ytelse og en utbetaling¹⁷. 80 prosent av alle uføretrygdde har full ytelse. Av de uføre med full ytelse var 4,1 prosent registrert med et arbeidsforhold. Andelen var lik for de med full utbetaling. Begge ned 0,4 prosentpoeng på ett år.

Per desember 2020 var det om lag 74 800 personer med gradert uføretrygd (vedtak), men 69 100 med utbetaling. 68,4 prosent av de som mottok en gradert uføretrygd (vedtak) var registrert med et arbeidsforhold, mens andelen med utbetaling var på 69,4 prosent.

Kjønns- og aldersforskjeller i arbeidsdeltakelsen

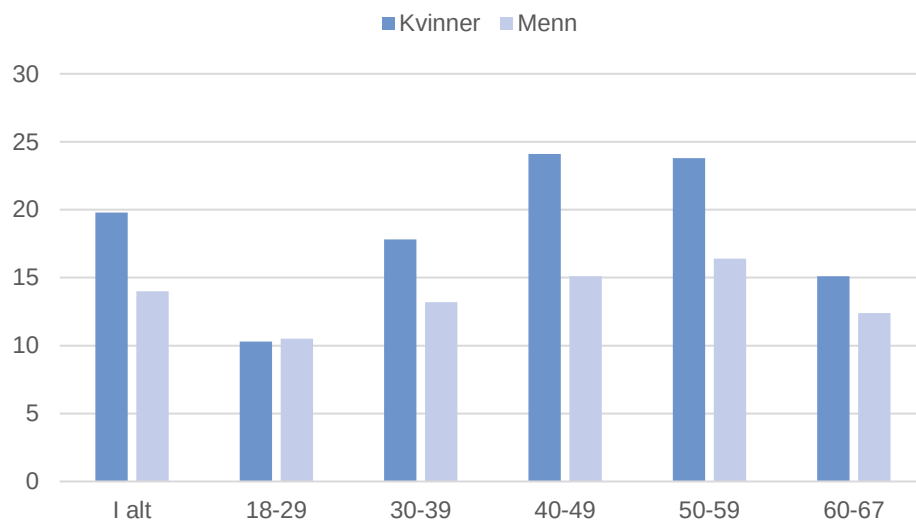
Figur 17 viser de uføretrygdedes arbeidsdeltakelse etter alder og kjønn per desember 2020. Arbeidsdeltakelsen til de uføretrygdde øker med alder, men faller etter 60 år. Unge uføre har en vesentlig lavere tilknytning til arbeidslivet enn eldre og jobber dermed i mindre grad enn

¹⁷ Legg merke til at de to kurvene ved vedtak og utbetaling ligger så å si over hverandre (venstre i figuren)

eldre uføretrygdede. I tillegg viser figur 12 at uføregraden til de yngste er vesentlig høyere og indikerer en vanskeligere helsesituasjon.

Uføretrygdede kvinner jobber vesentlig mer enn menn, og det gjelder spesielt kvinner i alderen 40 til 59 år. Dette skyldes at det er flere kvinner med gradert uføretrygd (figur 11) og graderte uføretrygdede jobber mer enn uføretrygdede med full ytelse.

Figur 17. Andelen uføre (18-67 år) registret med et arbeidsforhold. Alder. Kjønn. Vedtak. Per 31.12.2020. Prosent

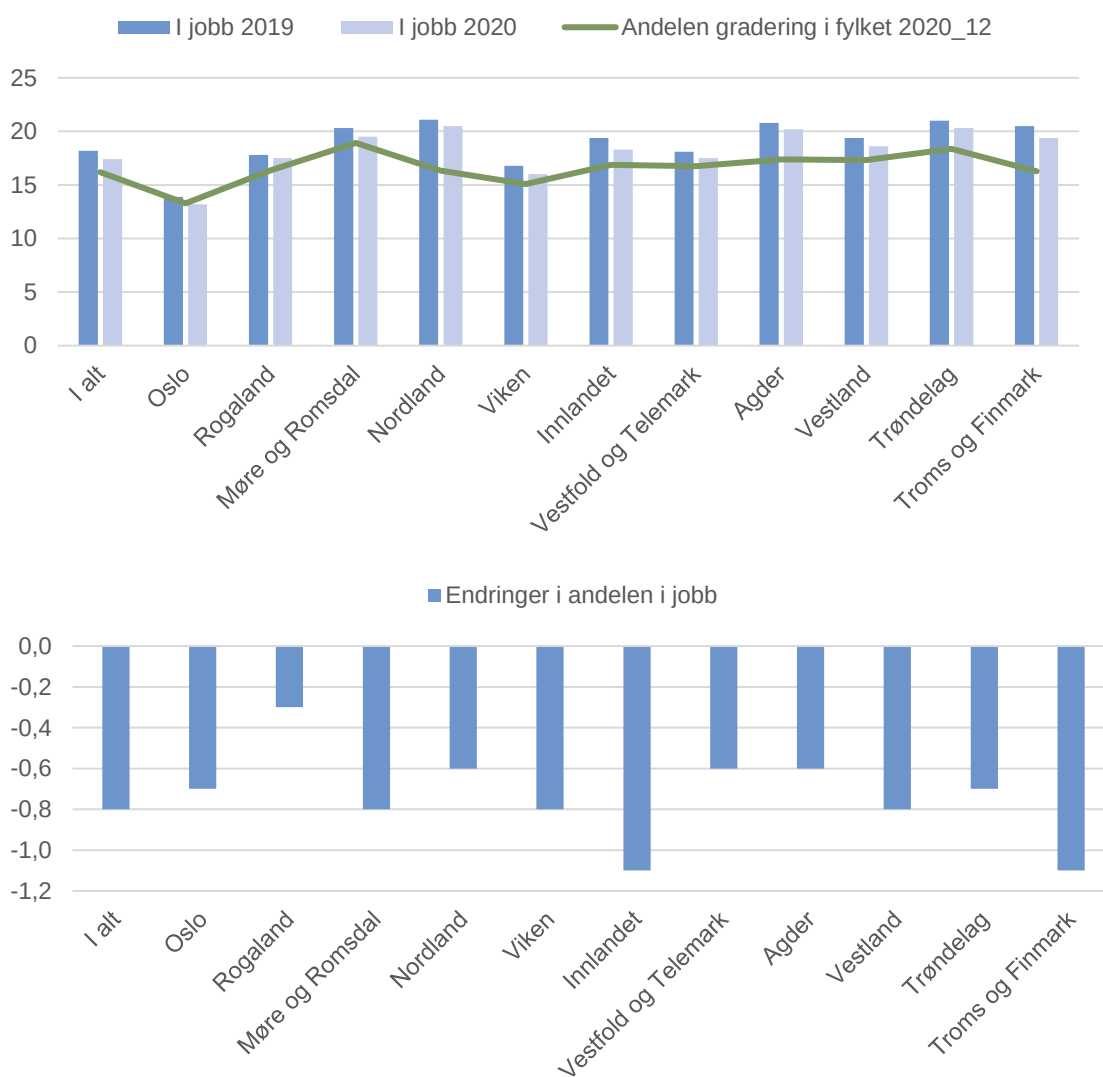

Kilde: NAV

Fylkesforskjeller i arbeidsdeltakelse

Figur 18 viser andelen uføretrygdde (vedtak om uføretrygd) registrert med et arbeidsforhold og andelen av de uføretrygdde som har gradert uføretrygd per fylke. At andelen i jobb varierer geografisk, kan blant annet skyldes lokale variasjoner på arbeidsmarkedet og andelen uføre med gradert ytelse i fylket.

Figur 18. Andelen uføre (18-67 år) registrert med et arbeidsforhold samt andelen med gradert uføretrygd. Fylke. Vedtak. Per 31.12.2019-31.12.2020. Endring i prosentpoeng.

Kilde: NAV

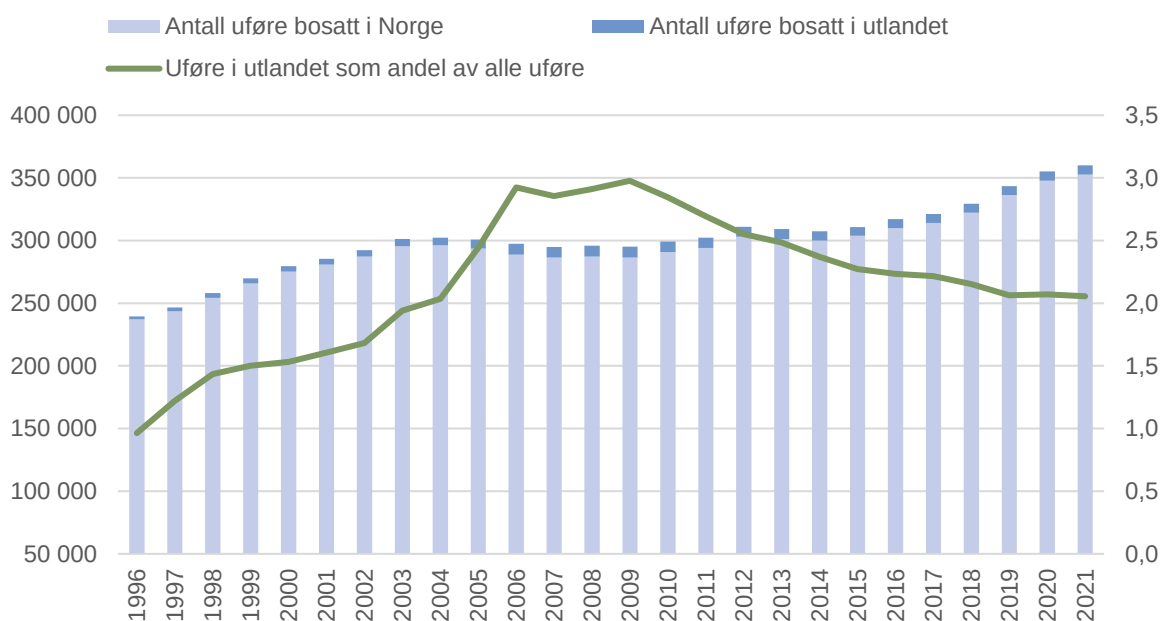
Det jobbet flest uføretrygdde per desember 2020 i Nordland (20,5 %), Trøndelag (20,3 %) og Agder (20,2 %), mens det jobber færrest i Oslo (13,2 %). Det var nedgang i arbeidsdeltakelsen i alle fylker i løpet av det siste året. Det var størst nedgang i Troms og Finnmark og Innlandet (-1,1 prosentpoeng), men lavest nedgang i Rogaland (-0,3 prosentpoeng).

At det jobber færre uføretrygdde i Oslo enn i de andre fylkene, kan ha sammenheng med at det i Oslo bor flest unge uføretrygdde, samtidig som vi vet at yngre uføremottakere har svakere helse og dermed jobber mindre enn eldre uføremottakere.

Andelen uføretrygdde bosatt i utlandet

Figur 19 viser antall uføretrygdde bosatt i Norge og utlandet. I 1996 var andelen uføretrygdde bosatt i utlandet på 1,0 prosent. Andelen økte fram til og med 2009 (3,0 %). Fra 2010 har andelen gått ned og var på 2,1 prosent i mars 2021 (7 400 uføre personer bosatt i utlandet).

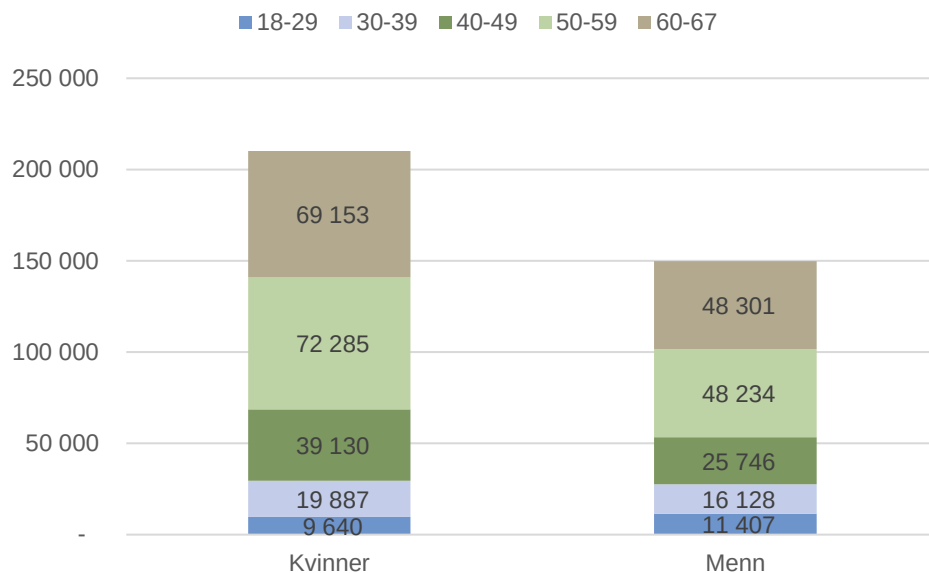
Figur 19. Mottakere av uføretrygd i antall (venstre) og andel bosatt i utlandet (høyre). 31.03.1996-31.03.2021. Antall. Prosent.

Kilde: NAV

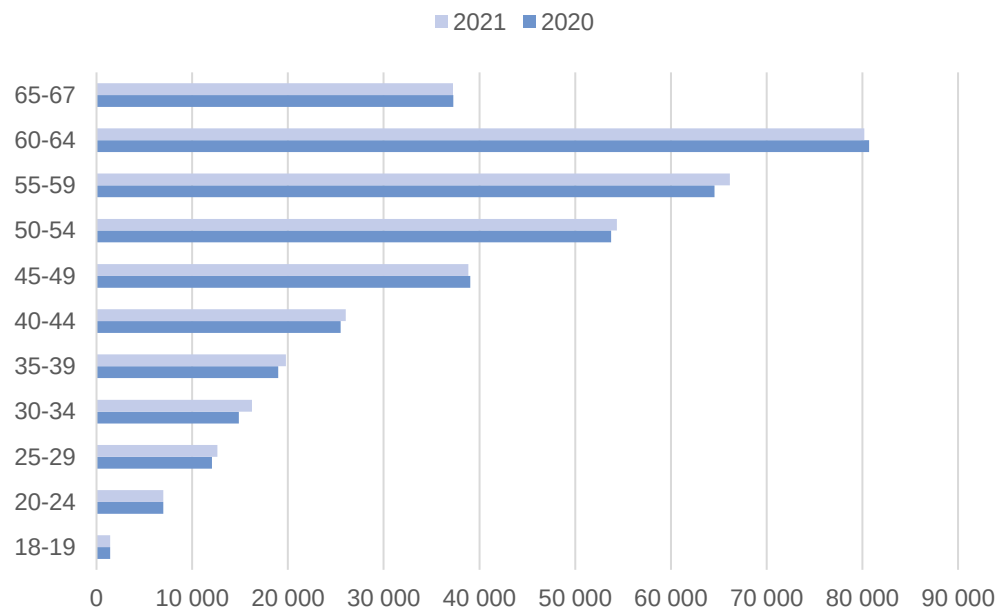
Vedlegg 1: Tabeller og figurer

Figur 20. Uføretrygdede. Alder. Kjønn. Per 31.03.2021. Antall

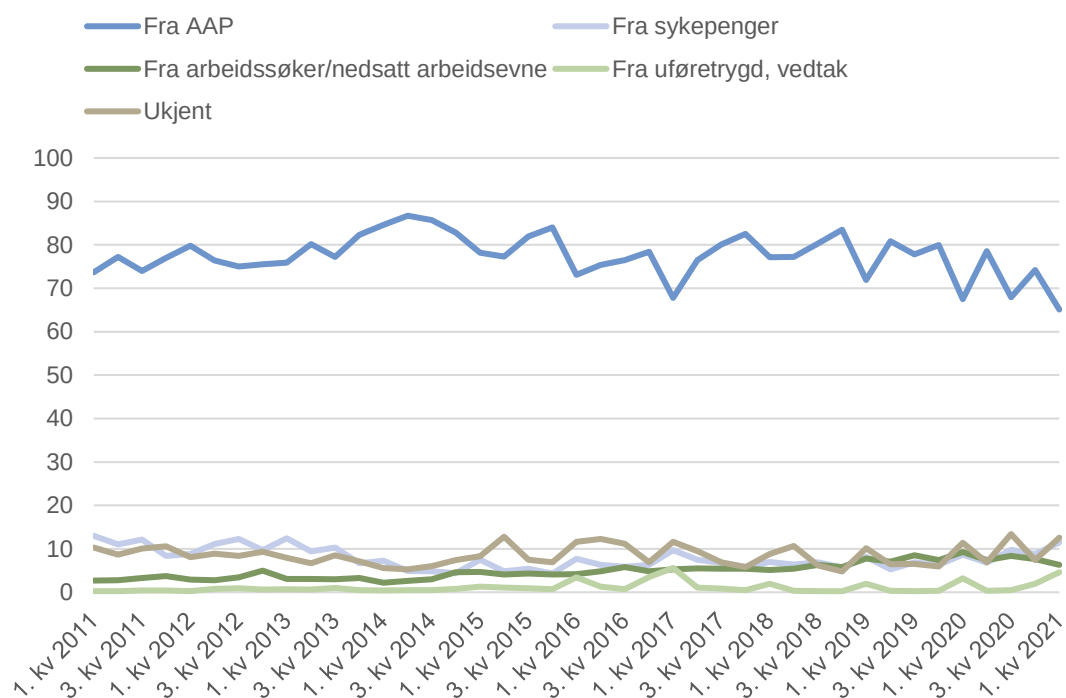
Kilde: NAV

Figur 21. Uføretrygdede. Alder. Per 31.03.2020-31.03.2021. Antall

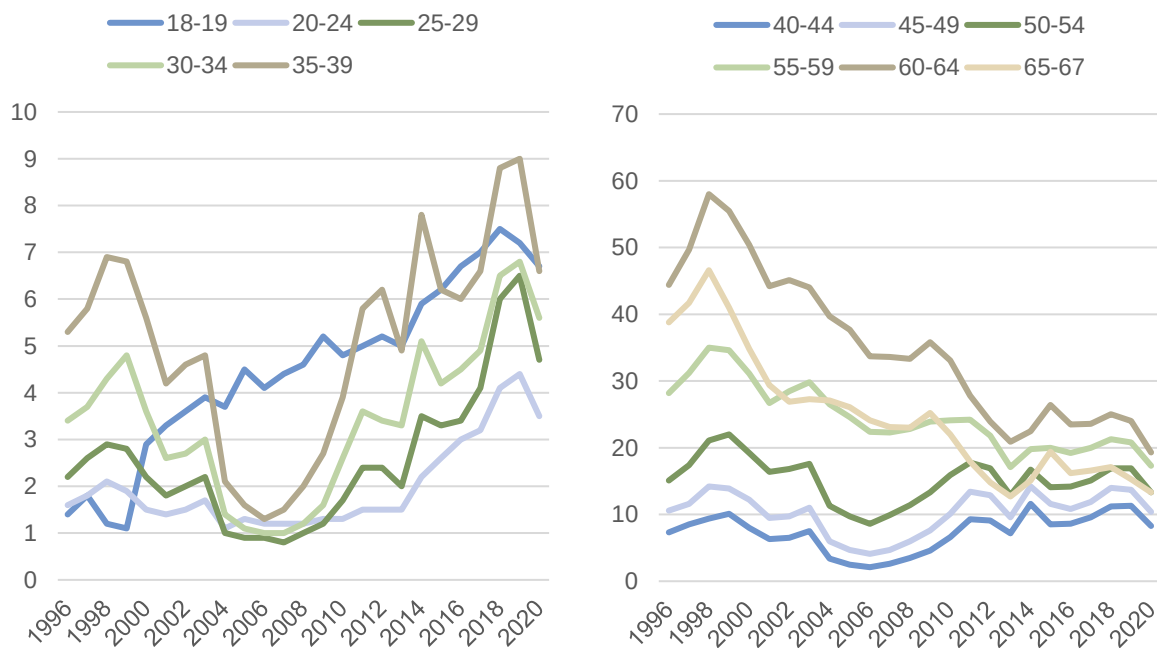
Kilde: NAV

Figur 22. Status forut for uføretrygd, blant nye mottakere av uføretrygd (18-67 år). Per kvartal. 2011–2021. Prosent

Kilde: NAV

Figur 23. Nye mottakere av uføretrygd per 1000 ikke-uføre i befolkningen desember 1996 – desember 2020. Per tusen/promille*

* Figuren oppdateres hvert halvår. Nedre alder for uførepensjon ble hevet fra 16 til 18 år fra 1.1.1998.

Kilde: NAV

Figur 22 viser andelen nye mottakere av uføretrygd (per 1000) for perioden 1996 – 2020 fordelt etter aldersgrupper. Fra 2019-2020 var det en nedgang i tilgangsraten på 2,5 prosentpoeng. Nedgangen var spesielt stor for aldersgruppen 40 til 64 år.

Over tid har det vært en økning for de yngste, men en nedgang for de eldre. Økningen i antall unge uføre 18-29 år over tid må ses i sammenheng med ordningen tidsbegrenset uførestønad i perioden 2004 til 2010 og ordningen AAP fra 2010. Unge uføre i alderen 20-29 år fikk tidsbegrenset uførestønad i stedet for uføretrygd fram til 2010, men det var i særlig grad 25 til 29-åringene som ble påvirket. 18-19-åringene fikk som oftest innvilget varig uføretrygd i denne perioden. Den kraftige veksten for de aller yngste uføretrygdene startet allerede på starten av 2000-tallet. Det er særlig den høye uføreandelen til 18-19-åringene som driver veksten for de unge uføre 18-29 år.

Flesteparten av de som fikk innvilget TU var i aldersgruppa mellom 30 til 59 år og de fleste var kvinner med muskel-skjelettsykdommer og lettere psykiske lidelser.

Flertallet av de som fikk tidsbegrenset uførestønad ble seinere innvilget uføretrygd. Etter nærmere fire år hadde 70 prosent av de med tidsbegrenset uførestønad og overgang til arbeidsavklaringspenger fått uføretrygd (Kann og Kristoffersen 2014). Andelen hadde økt til 80 prosent ved utgangen av 2015. I 2016 var andelen steget fram til cirka 81 prosent, hvor andelen har stabilisert seg en periode. Deretter stabiliserte andelen seg, for så å avta.

Noe forenklet kan det sies at tidsbegrenset uførestønad som regel utsatte tidspunktet for uføretrygd. Hvis man ser begge disse ytelsene i sammenheng, forsvinner nedgangen i perioden 2004–2010 blant nye unge mottakere av uføretrygd. Og veksten i årene etter dette kan delvis forklares av denne utsettelsen (Brage og Thune 2015).

Vedlegg 2: Metode og data

Aldersstandardisering

Formelen for den direkte metode for aldersstandardisering skal være som følger:

$$a^f = \sum_{i=18}^{i=66} \left(\frac{up_i^f}{bef_i^f} \right) * \frac{bef_i^L}{bef_{18-66}^L}$$

der

a^f – aldersstandardisert uførate for fylke f

up_i^f – antall uføretrygdete i fylke f med alder i

bef_i^f – antall personer i fylke f med alder i

bef_i^L – antall personer i totalbefolkningen med alder i (L indikerer hele landet)

bef_{18-66}^L – antall personer i totalbefolkningen i alderen 18-66 år

Datagrunnlag uføretrygd – feilretting

Datagrunnlaget for uføretrygd er feilrettet for perioden 2009 – 2016 (alle måneder) ved at vi har feilrettet person og geografiforhold. Dette har medført at vi har relastet data fra kildesystem til datatorg og laget ny statistikk. Det er små endringer i hovedtallene, og forskjellene er størst i 2015.

Feilrettingen har medført noen endringer i fylker, kommuner og bydeler. Antallet uføre som bor i utlandet og ukjent har økt noe, og for Oslo har antallet gått noe ned. Dette skyldes at vi nå i større grad fanger opp at personer bor i utlandet.

Når det gjelder geografi er det få personer med ukjent bydel etter rekjøring. Marka og Sentrum er ikke lenger skilt ut som egne bydeler i Oslo. For de aller fleste kommuner er det små endringer i antall og i andelen uføre, mens antall med ukjent kommune har gått noe opp etter rekjøring.

Datagrunnlag uføretrygd – spesielle forhold ved tilgang og avgang

Med innføringen av nytt uføreregelverk i 2015, ble det i større grad lagt til rette for å jobbe ved siden av uføretrygden. Arbeidstilknytning og inntekt påvirker forholdet mellom tilgang og avgang ved at de uføre kan gå inn og ut av uførebeholdningen. I den offisielle uførestatistikken teller vi kun uføre som har en ytelse, det vil si en løpende utbetaling fra NAV. Regelverket sier at uføretrygd ikke skal utbetales hvis den pensjonsgivende inntekten utgjør mer enn 80 prosent av inntekt før uførhet. Den uføretrygdete beholder likevel retten til uføretrygd med opprinnelig uføregrad i inntil fem år (hvilende rett), og perioden kan forlenges i ytterligere fem år. Siden uføretrygd beregnes som en «årsytelse», vil en stor del av de uføretrygdete som går ut av ordningen mot slutten av kalenderåret, komme inn igjen i uførebeholdningen de påfølgende

månedene året etter. Dette antar vi skjer hvert år framover¹⁸. Tall over pensjonsgivende inntekt for skatteåret 2016 viser at det er om lag 34,5 prosent av de uføretrygdene som hadde inntekt.

Aa-registeret og datakvalitet

1. januar 2015 ble a-melding innført. All rapportering om inntekt, arbeidsforhold og skattetrekk ble samlet i en elektronisk melding. Innføringen skapte et brudd i tidsserien ved at innføringen av a-melding påvirket antall innrapporterte arbeidsforhold fra og med oktober/november 2014 (jf. figur 14). Det er derfor vanskelig å tolke endringen i andelen uføre i jobb før og etter innføringen av a-melding. Vi ser også droppet i andelen uføre i jobb fra november til desember 2015. Nærmere analyser viser at Aa-registeret (Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret) ikke fanget opp alle arbeidsforhold for disse månedene, som følge av forhold rundt datauttrekket i forbindelse med skuddårsmåned februar 2016. Fallet i antall arbeidsforhold kan tolkes som et brudd i tidsserien.

Vi har observert en kraftig nedgang i andelen uføretrygdene registrert med et arbeidsforhold fra november til desember i 2015. Dette skyldes i all hovedsak feil i registerdannelsen av Aa-registeret for februar og mars 2016.

Vi har analysert datakvaliteten i Aa-registeret og sett nærmere på andelen uføretrygdene registret med et arbeidsforhold. For å sjekke dette har vi gjort en kjøring hvor vi har brukt nevnerfilen for sykefravær, som er basert på Aa-registeret påkoblet opplysninger om inntekt. Ved å benytte nevnerfilen som datagrunnlag, viser det seg at det ikke var noen nedgang i andelen i jobb, men tvert imot en liten oppgang i desember 2015.

Etter å ha sett analysert Aa-registeruttrekkene, så finner vi at det må ha skjedd en feil i forbindelse med februaruttrekket (skuddår) (filene for 201602 og 201603), det vil si at det ble kjørt i begynnelsen av mars istedenfor i slutten av februar (som er det vanlige).

Vår konklusjon er at dette forholdet har påvirket både februar- og marsuttrekket, og er nok forklaringen på droppen i andelen i jobb.

Det er slik at Aa-registeruttrekkene ikke vil stemme perfekt med virkeligheten av registrering av arbeidsforhold. Dette har å gjøre med at det for enkelte arbeidsforhold er det noen problemer med riktige registreringer både av inn- og utmeldinger, samt antall avtalte timer pr uke. I våre analyser av overgang til arbeid setter vi blant annet krav om at time antallet skal være minimum 4. Vår vurdering er likevel at kvaliteten på vårt Aa-register er god, bortsett fra uttrekkene for februar og mars 2016 og dette uttrekket bør forstås som et brudd i tidsserien.

Det er dessverre ikke mulig å få kjørt Aa-filene på nytt.

¹⁸ I løpet av 4. kvartal 2017 var avgangen lavere enn antatt. Pga tekniske årsaker ble det ikke kjørt en inntektsavkorting (inntekstbatch) i NAVs fagsystem som gjorde at den tekniske avgangen fra uførebeholdningen (=ytelse) var lavere enn forventet.

Datagrunnlag overgangsstatistikk

Overgangsdefinisjonen – tilgang

Statusvariabelen (registerstatus) er laget ut fra den status personen har i registrene to måneder før tilgangsdatoen for uføretrygd.

For sykepenger er overgangen definert som «fra sykepenger» inntil et halvt år før tilgangstidspunktet.

I tidligere utgaver av dette notatet har man brukt en litt annen operasjonalisering for denne tabellen, nemlig siste gjeldende registerstatus innenfor det siste året før uføretrygd.

Overgangsdefinisjonen – avgang

Antall uføretrygdde som sluttet å motta en ytelse (avgang) en gitt måned. Vi måler statusen to måneder etter avgangstidspunktet.

Arbeidsavklaringspenger

Datagrunnlaget for arbeidsavklaringspenger er over personer som mottar ytelsen. Statistikken teller alle som i løpet av måneden har mottatt en utbetaling arbeidsavklaringspenger. Beholdningen telles opp på en gitt dato nær slutten av hver måned.

Nye regler på AAP og økt overgang til uføretrygd

1. januar 2018 ble det innført nye regler for arbeidsavklaringspenger. Målet med endringene er å få flere mottakere av AAP tilbake i jobb raskere. Endringene påvirker først og fremst de som søker om å motta AAP fra 1. januar 2018 eller senere, men noen endringer vil også påvirke de som allerede mottar AAP. Endringene medførte at antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i løpet av 2018 gikk spesielt mye ned. Utviklingen har fortsatt i 2019.

Referanser

Alne, Ragnar Hjellset (2018): «Uføretrygd og arbeid: Jobber de uføre mer etter reformen i 2015?» i Arbeid og Velferd. Nr. 3-2018.

Brage, Søren og Thune, Ola (2015): «Ung uførhet og psykisk sykdom», i Arbeid og Velferd. Nr. 1-2015.

Bragstad, Torunn (2018): «Vekst i uføretrygding blant unge», i Arbeid og velferd. Nr. 2-2018.

Bragstad, Torunn og Hauge, Linda (2007): «Geografiske variasjonar i uførepensjon» i Arbeid og Velferd. Nr. 2-2007.

Bragstad, Torunn og Hauge, Linda (2008): Geografisk variasjon i uførepensjonering 1997-2004. NAV-rapport nr. 4-2008.

Bråthen, Magne og Nielsen, Roy A. (2016): Uførereformen. Konsekvenser for yrkesaktiviteten. Fafo-rapport 2016:27.

Ellingsen, Jostein (2020): «Utviklingen i uførediagnoser per 30. juni 2016», Statistikknotat. NAV.

Grønlien, Eirik (2021): «Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 31. mars 2021», Statistikknotat. NAV.

Haga, Oddbjørn og Lien, Ole Christian (2017): «Utviklinga i pensjonering og sysselsetjing blant seniorar» i Arbeid og velferd. Nr. 2-2017.

Jacobsen, Ove (2018): AFP i privat sektor – endringer i mottak arbeidsavklaringspenger og uføretrygd» i Arbeid og velferd. Nr. 1-2018.

Jacobsen, Ove (2014): «Pensjonsreformen: Hvilken innvirkning har den hatt på bruken av helserelaterte ytelser?» i Arbeid og velferd. Nr. 3-2014.

Kalstø, Åshild Male og Kann, Inger Cathrine (2018): «Færre på helserelaterte ytelser – friskere befolkning?», i Arbeid og velferd. Nr. 4-2018.

Kann, Inger Cathrine og Kristoffersen, Per (2014): «Arbeidsavklaringspenger – Et venterom for uførepensjon», i Arbeid og Velferd. Nr. 2-2014.

Kann, Inger Cathrine og Kristoffersen, Per (2013): «Arbeidsavklaringspenger-gjennomstrømming og avgang fra ordningen», i Arbeid og Velferd. Nr. 1-2013.

Lande, Sigrid (2014): «Arbeidsavklaringspenger - Mottakere overført fra tidligere ordninger», i Arbeid og velferd nr. 2-2014.

Sørbø, Johannes og Ytteborg, Helene (2015): «Arbeidsavklaringspenger: Hva har skjedd med de som har passert fire år?», i Arbeid og velferd nr.3-2015